

VAN LEESZAAL TOT LEESTAFEL

Recente boeken op basis van de ADVN-collectie

Bij rondleidingen krijgen we al eens de vraag of de archieven en de collecties die we verzamelen ooit nog het depot verlaten. Vanzelfsprekend is de eerste opdracht van het ADVN de zorg voor een duurzame bewaring van de documenten, tijdschriften, foto's en al het ander materiaal dat ons wordt toevertrouwd. Maar de bewaring staat nooit los van het beschikbaar stellen van deze bronnen voor onderzoek van allerlei aard. Onderzoek door studenten voor hun scripties, onderzoek door mensen op zoek naar de geschiedenis van hun dorp of familie, onderzoek door journalisten die eens dieper willen graven dan de waan van de dag, onderzoek door de talrijke medewerkers van

de digitale *Encyclopedie van de Vlaamse beweging*, en ook onderzoek door auteurs van boeken.

In de voorbije maanden verschenen verschillende boeken waarbij de schrijvers dagen, weken of zelfs maanden in onze leeszaal hebben doorgebracht. Speurend naar nieuwe informatie, de schriftelijke bevestiging van een vermoeden of gewoon het grondig kennis maken met het onderwerp van hun verhaal. Met het risico een boek of een artikel te vergeten, willen we in dit artikel vijf recent verschenen publicaties én de archieven die hiervoor geraadpleegd werden kort voor het voetlicht plaatsen.

Het eerste boek is minstens in volume het meest monumentale werk uit de reeks: de Staf De Clercq-biografie door [Pieter Jan Verstraete](#). Verstraete raadpleegde voor de biografie over de leider van het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) tientallen archieven. In het ADVN onderzocht hij de archieven van Bedevaarten naar de Graven van de IJzer (AC 102), Frans Van der Elst (AC 164), Bert Willems (AC 328), Hendrik Elias (AC 383), Bruno De Wever (AC 542) en Antoon Jacob

(AC 841). Het volledige onderzoeksarchief dat de auteur in de voorbije decennia over Staf De Clercq aanlegde, werd eind 2025 overgedragen aan het ADVN en ondergebracht in zijn persoonlijk archief-fonds (AC 189).

Ook aan de leider van het met het VNV concurrerende Verbond voor Dietsche Nationaal Solidaristen (Verdinaso), Joris Van Severen, werd een

biografie gewijd. [Christian de Borchgrave](#) onderzoekt in het boek de politieke werdegang van Van Severen of zoals de ondertitel luidt: *van katholiek naar fascist*. Het archief van de protagonist van het boek wordt door het Universiteitsarchief van de KU Leuven bewaard, en tijdens het schrijven van het boek kwam het archief van het Studiecentrum Joris van Severen (AC 1174) bij het ADVN terecht, met daarin onder meer het dossier van onderzoeker Daniël Vanacker over de studiejaren van Van Severen aan het Sint-Barbaracollege en de Rijksuniversiteit van Gent en de fotokopieën van dagboeken van Van Severen uit 1911 en 1914.

Nog in de sfeer van biografieën van politieke leiders, maar in tegenstelling tot de twee voorgaande boeken in de naoorlogse periode te situeren, zit het vuistdikke boek dat [Eric Van de Castele](#)

wijdde aan Volkunie-politicus Hugo Schiltz. De belangrijkste bron voor dit boek is zonder twijfel het duizelingwekkende 113,5 meters lange archief van Hugo Schiltz (AC 79) dat in het ADVN bewaard wordt. De auteur beperkte zich niet enkel tot het archief van de hoofdrolspeler, maar maakte ook exhaustief gebruik van de archieven van de Volksunie (AC 54), VU-arrondissement Antwerpen (AC 81), VU-afdeling Antwerpen (AC 178), VU-voorzitters Frans Van der Elst (AC 164) en Vic Anciaux (AC 118) en VU-ondervoorzitter Jef Maton (AC 1). Net als de gedigitaliseerde versie van de VU-krant *WIJ* (<https://bibliotheek.advn.be/periodicals/WIJ>).

Het vierde boek in onze selectie is eveneens een biografie – wie durft nog te beweren dat de biografie als historisch genre passé is – maar in tegenstelling tot de drie voorgaande werken betreft het geen politieke biografie. Al was bij een journalist en literator als Filip De Pillecyn, het onderwerp van het werk van **Chris Ceustermans**, de politiek nooit

veraf. Het archief van De Pillecyn wordt hoofdzakelijk in het Letterenhuis bewaard, al zijn er ook in het ADVN verschillende bronnen relevant, zoals het procesdossier over zijn collaboratie in het archief van zijn advocaat René Victor (AC 1223). De overdracht van het archief van de familie De Pillecyn (AC 1474) kwam voor het onderzoek van Ceustermans helaas te laat. Chris Ceustermans maakte, naast een aantal losse archiefstukken, hoofdzakelijk gebruik van onze tijdschriftencollectie, waaronder de digitaal beschikbare titels *De VOS* (<https://bibliotheek.advn.be/periodicals/VOS>) en *Pallier* (<https://bibliotheek.advn.be/periodicals/PAL>).

Als laatste boek selecteerden we een publicatie die geen biografie is, maar een familiegeschiedenis. Een Vlaamse familiegeschiedenis, zoals de ondertitel van het boek *De feestzaal van mijn ouders* door **Els Snick** luidt. Al gaat een belangrijk deel van het boek over een figuur die geen familie is, maar er onrechtstreeks wel een bepalende

invloed op had: Cyriel Verschaeye. Els Snick raadpleegde uitvoerig de archieven van Cyriel Verschaeye (AC 217) en zijn mecenasen Jozef en Maria Lootens (AC 571) – het domein van de familie Lootens in Oostrozebeke werd in de jaren 1970 de locatie van feestzaal De Visscherie. Eén van de hoogtepunten van de opzoekingen van Els Snick waren de zakagenda's waarin Jozef Lootens minutieus zijn dagelijkse handel en wandel bijhield. **[Tom Cobbaert]**

Tot slot geven we u graag de volledige referentie van de vijf boeken mee. U kan deze steeds aankopen bij de betere boekhandel in uw buurt of bij de auteurs zelf.

Pieter Jan Verstraete, *Staf de Clercq: biografie*, Kortrijk, 2025, 2 dln., 1424 pp.

Christian de Borchgrave, *Joris van Severen: Van katholiek naar fascist*, Ertsberg, Antwerpen, 2025, 390 pp.

Eric Van de Castele, *Hugo Schiltz: politieke biografie*, Ertsberg, Antwerpen, 2026, 918 pp.

Chris Ceustermans, *Filip De Pillecyn: een biografie*, Tzara, Antwerpen, 2026, 344 pp.

Els Snick, *De feestzaal van mijn ouders*, Van Oorschot, Amsterdam, 2025, 292 pp.